

V. S. PLÁTKOVI A
R. MARTANOVIČOVI

Bratislava 13. augusta 1946

Veľavážení pánovia!

Podľa prísľubu daného Vám v predošlom liste oznamujem Vám toto:

1. Delegáciu Slovenskej národnej rady k americkým krajanom budú tvoriť predseda Národnej rady dr. Jozef Lettrich a povereník školstva a osvety L. Novomeský. V ich spoločnosti bude vdp. dr. Paldán z Kysuckého Nového Mesta, ktorý už v USA bol, pozná pomery u Vás i u nás a pri prácach slovenskej politickej delegácie vykoná iste mnoho užitočného.

2. Prosím Vás, aby ste určili šikovného, reči i pomery znalého mladšieho človeka, ktorý by vykonával funkciu sekretára slovenskej delegácie. Podľa všetkých príznakov totiž budú naši delegáti obklopení krajanmi, zahrnutí dotazmi, ale i sami budú chcieť v dorozumení s Vami podniknúť rozmanité akcie, ktoré treba technicko-administratívne pripraviť a aj inak sú odkázaní na pomoc s Vašimi pomerami oboznámeného človeka, a preto prosím, aby ste určili čiste k dispozícii našej delegácie na čas jej pobytu medzi Vami sekretára.

3. V USA nachodí sa nateraz redaktor Národnej obrody Ján Trachta, ktorý odišiel do Ameriky na pozvanie americkej vlády. Jeho adresa je: Ján Trachta, c/o OWI, 250 West 57th Street, New York, N. Y., kde ho možno zastihnúť od 21. augusta. Myslím, že by bolo užitočné, keby redaktor Trachta s delegáciou chodil a jednak písal o pôsobnosti delegácie medzi Vami do časopisov na Slovensku, jednak pre Vaše potreby písal články a správy tam, kde by to bolo potrebné a užitočné. Písal som redaktorovi Trachtovi, aby po uplynutí študijnej doby v USA domov sa nevracal a počkal na delegáciu SNR v Amerike. Prosím, aby ste sa dali s ním do spojenia a v čase od 21. augusta, resp. od 5. septembra

keď uplynie doba určená na návštevu v USA, ako člena žurnalistickej delegácie až do doby nášho príchodu už ste ho považovali za jedného z účastníkov zájazdu našej delegácie do USA. Prosil som ho v liste, aby v tejto dobe pomáhal publicisticky pripravovať pôdu pre náš príchod a pobyt a Vás prosím, aby ste mu v tomto smere pomáhali a inštruovali ho.

4. Dr. Lettrich predstavuje si pôsobnosť delegácie v USA asi tak, že bude mať niekoľko (4—6) veľkých zhromaždení, ináč však celý čas pobytu delegácie v USA bude vyplnený návštevami jednotlivých významnejších miest a schôdzkami s vedúcimi činiteľmi našich krajanských organizácií a inštitúcií. Prosim Vás, aby ste nám po obdržaní tohto listu napísali, ako organizujete vlastne pôsobnosť delegácie v USA.

5. Nevieľm Vám potvrdiť, či Červený kríž v Bratislave a Východoslovenský komitét v Košiciach dostal avizované balíčky potravín od Vás. V každom prípade som zariadil, aby tieto balíčky dali sa k dispozícii deťským nemocniciam a opatrovniam, kde deti stravujeme. Úprimne povedané, nevedeli sme si rady, komu rozdeliť balíčky, lebo všetkým dať nemôžeme a dať sem-tam niektorému, znamená zasiať horkosť do mysli tých, na ktorých sa neujde. Do dnešného dňa som však nedostal správu o tom, či balíčky už boli zachytené a na určené miesta dodané, vy však dostanete správu i poďakovanie priamo. Tak som to aspoň žiadal. V tejto súvislosti by som Vás prosil, aby ste sumy pozbierané na pomoc Slovensku nevynakladali na potraviny. Nesporne dobre padnú všetky tie balíčky, ale dnes je už naša situácia neporovnateľne lepšia, ako bola pred rokom alebo v zime. O hlade nie je u nás reči a keď je u Vás ochota a možnosť poskytnúť nám pomoc, nechajte peniaze pokope a môžete nás obdarovať takými vecami z Ameriky, ktoré u nás, ba v celej Európe, po mnoho budúcich rokov sotva budú. Mám na mysli rozličné nástroje a špeciálne potreby pre naše nemocnice, kliniky, ústavy našich vysokých škôl. Ja Vám zoznam takýchto potrieb pošlem a Vy podľa Vašich možností nám môžete poskytnúť postrádané potrebnosti. Nemusím Vám poznamenávať, že

ani zďaleka nechceme odmietnuť Vašu centrálnu dirigovanú pomocnú akciu. No ide o to, aby Vaša obeť mala pre nás trvanlivejšiu hodnotu. Vlni v lete, na jeseň i v zime sa nám balíčkami všeobecne veľmi pomohlo, ba tak sa odvážim tvrdiť, že bez nich by sme sa ťažko boli oháňali. Avšak teraz, keď už núdza u nás nie je, musíme myslieť na saturovanie našich potrieb tam, kde núdzou trpíme.

6. V odpovedi na tento list uveďte tiež, na ktorý deň nás čakáte, aby sme podľa toho súrili vybavovanie našich cestovných náležitostí. Odpoveď na tento list očakávame obratom.

So srdečným krajanským pozdravom a do videnia

L. Novomeský

Novomeského list uzatvára druhú etapu teraz už horúčkovitých príprav cesty delegácie SNR do USA. (V. S. Plátek bol predsedom Výboru pre pomoc Slovensku.) 11. VI. 1946 sa Novomeský radí so Šmidkem, čo s peniazmi, ktoré chcú americkí Slováci poslať domov a navrhuje, aby radšej kúpili zariadenia pre nemocnice a školy. 21. VI. oznamuje do Pittsburghu, že delegácia príde „s určitosťou“ okolo 15. IX. a že by sa zišli prístroje a nástroje pre kliniky a ústavy vysokých škôl. 11. VII. informuje Lettricha, že v USA sa už tešia a delegáciu chcú privítať 21. IX. Trachtovi (v tom čase na pobyte v USA) píše 12. VIII., že má delegáciu čakať a dovtedy pomáhať Výboru. 30. VIII. volá Trachtu domov, lebo delegáti prídu až okolo 15. X.